

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/116/2023
Identifikačné číslo spisu:	6117226074
Dátum vydania rozhodnutia:	26.06.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6117226074.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu T. H., narodeného XX. Y. XXXX, F. F., V. XX, zastúpeného občianskym združením Centrum správnej pomoci, Galanta, Staničná 1702/10, IČO: 51 412 802, proti žalovanej obchodnej spoločnosti GOBART, s. r. o., Brezno, Lichardova 19, IČO: 44 680 384, o obnovu konania, neplatnosť zmlúv a zrušenie uznesenia o schválení súdneho zmieru, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 20C/43/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. mája 2021 sp. zn. 16Co/19/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej nepriznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“, „prvoinštančný súd“) v poradí druhým rozsudkom z 08. októbra 2020 č. k. 20C/43/2017-261 žalobu zamietol v celom rozsahu (výrok I.) a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 % (výrok II.). Po zrušení a vrátení veci Krajským súdom v Banskej Bystrici (uznesením z 01. augusta 2019 č. k. 16Co/213/2018-227) opätovne rozhodol o žalobe na obnovu konania, keď mal za nesporné, že žalobca a žalovaný boli stranami sporu v konaní pred Okresným súdom Banská Bystrica vo veci sp. zn. 17C/214/2014, ktoré skončilo uznesením o schválení súdneho zmieru z 21. januára 2016 tak, že žalobca sa zaviazal zaplatiť žalovanej 17.000 eur v splátkach po 150 eur mesačne a žalovaná sa zaviazala zdržať sa výkonu záložného práva k nehnuteľnosti vedenej na LV č. XXXX k. ú. L., byt č. X, V. XX, postavenom na pozemku C-KN č. XXXX/X spolu so spoluvlastníckym podielom na spoločných častiach a zariadeniach domu dobrovoľnou dražbou za predpokladu riadneho splácania dohodnutých mesačných splátok.

1.1. Dôvodom podania návrhu na obnovu konania bola žalobcom tvrdená skutočnosť, o ktorej v čase konania nevedel bez jeho viny, že žalovaná v čase uzavretia úverovej zmluvy so žalobcom nemala povolenie od Národnej banky Slovenska na poskytovanie úverov. Tvrdil, že napriek uzatvoreniu úverových zmlúv nedošlo k plneniu, ktoré zo zmlúv vyplývalo, úroky, ktoré mali byť odmenou žalovaného, boli skryté tým, že bola podpísaná nová zmluva o pôžičke, ale finančné prostriedky v

skutočnosti neboli vyplatené. Tieto skutočnosti v čase konania nevedel bez jeho viny, nemá právne vzdelanie, nevedel o agresívnych praktikách nebankových spoločností a že súd je povinný ex offio skúmať platnosť zmluvy, zistiť, či ide o spotrebiteľskú zmluvu, či obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky, či pri jej uzatváraní neboli použité nekalé obchodné praktiky a preskúmať zmluvu v súlade so smernicou Rady č. 93/13/EHS. Podľa žalobcu súdom schválený zmier v zmysle § 99 ods. 4 vtedy platného OSP je v rozpore s hmotným právom a nie je možné zaviazat' k plneniu zo synalagmatického záväzku, ktorý jedna strana neplnila. V doplnenej žalobe uviedol, že zmluva je typová, predtlačená, jej obsah nemohol ovplyvniť, bola uzavretá na základe nekalých praktík a je neplatná podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Súd v pôvodnom konaní pritom schválil zmier bez preskúmania zákonnosti spotrebiteľskej zmluvy, neobsahuje informáciu, že súd podrobil súdnej kontrole zmluvy. Žalobca zároveň rozšíril žalobu o petit, že uznesenie o schválení zmiaru sa zrušuje. Ako dôkazy, ktoré nemohol použiť v pôvodnom konaní označil zmluvy o úvere, záložnú zmluvu, doklady o úhradách, výpis z obchodného registra, bankovú licenciu žalovaného a tvrdil, že ich nemohol použiť z dôvodu, že pristúpil k navrhnutému súdnemu zmiaru.

1.2. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 397 písm. a), § 397 písm. b), § 398, § 400, § 403 ods. 1, ods. 2, § 411 ods. 1, § 413 ods. 1 a § 414 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a zdôraznil, že žalobu na obnovu konania je oprávnená podať výlučne strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané s tým, že nie je vylúčené ani to, aby žalobu na obnovu konania podala aj strana sporu, ktorá mala čiastočný úspech v konaní, resp. strana, ktorá bola len čiastočne v spore neúspešná. Ozrejmil ďalej, že podľa § 397 písm. b) CSP ide o procesnú situáciu, keď strana riadne plnila svoju povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť, a teda riadne označila dôkaz, ktorý navrhla vykonať, avšak z objektívnych dôvodov takýto dôkaz nebolo v pôvodnom konaní možné vykonať; zároveň musí ísť o dôkaz spôsobilý privodiť strane priaznivejšie rozhodnutie vo veci.

1.3. Žalobca sa v pôvodnom konaní domáhal určenia, že zmluvy o úvere z 31. januára 2014 a 05. februára 2014, ako aj zmluva o zriadení záložného práva z 05. februára 2014 sú neplatné, ďalej žiadal určiť, že úvery z 31. januára 2014 a 05. februára 2014 sú bezúročné a bez poplatkov a uloženie povinnosti žalovanej zdržať sa výkonu záložného práva. Pred začatím prvého pojednávania ale žalobca navrhol pripustiť zmenu žaloby tak, aby mu bola uložená povinnosť zaplatiť žalovanej 17.000 eur v splátkach po 150 eur, počnúc mesiacom február 2016 a žalovanej uložiť povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva za predpokladu riadneho splácania dohodnutých mesačných splátok. Vec prejednávajúci Okresný súd Banská Bystrica uznesením pripustil zmenu žaloby a vzhľadom na jej pripustenie žalobca navrhol schváliť súdny zmier tak, ako bola pripustená zmena žaloby. Keďže zmier bol v navrhutej podobe schválený, predmetom konania zostalo plnenie zo zmluvy a nie určenie neplatnosti zmluvy a určenie, že úvery sú bezúročné a bez poplatkov - dôvodil súd prvej inštancie a ďalej poukázal na to, že pokiaľ tu sú dôkazy, ktoré sa nemohli vykonať v pôvodnom konaní a môžu pre žalobcu privodiť priaznivejšie rozhodnutie, ide o takú situáciu, že si žalobca v pôvodnom konaní splnil svoju povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť a dôkaz riadne označil, navrhol ho vykonať, ale z objektívnych dôvodov nemohol byť vykonaný. Žalobca svedkyňu U. Y. poznal skôr, pomáhala mu vybavovať úvery, preto skutočnosť, že sa o nej dozvedel až v trestnom konaní prvoinštančný súd považoval za zavádzajúcu a účelovú s tým, že nejde o dôkaz, o ktorom žalobca nevedel a nemohol ho v pôvodnom konaní použiť; takýto dôkaz ani nenavrhol. V tejto súvislosti ešte poznamenal, že pokiaľ aj nebol tento dôkaz vykonaný v pôvodnom konaní, bolo to z dôvodu zmeny žaloby žalobcom. Na margo tvrdení žalobcu, že sa dozvedel až 04. júna 2017 o tom, že žalovaný a jeho zamestnanci nemajú povolenie od Národnej banky Slovenska („NBS“) na poskytovanie úverov, súd prvej inštancie reagoval tak, že táto skutočnosť zostáva iba v rovine jeho tvrdení a uzavrel, že žalobca beztak nie je stranou, ktorá je oprávnená podať žalobu na obnovu konania, pretože sa nejedná o stranu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané; objasnil, že žalobca mal dispozičné právo navrhnúť zmenu žaloby, jeho zmenenej žalobe bolo v celom rozsahu vyhovie a na jeho návrh bol schválený aj súdny zmier, s ktorým druhá strana sporu súhlasila. Žalobca nie je ani stranou sporu, ktorá by mala len čiastočný úspech, keďže zmierovací súd vyhovel jeho návrhu; vo vzťahu k samotnému záväzku žalobcu zaplatiť žalovanému 17.000 eur konajúci súd skonštatoval, že sa jedná o nižšiu sumu, ako bola predmetom poskytnutých zmlúv o úvere, t. j. len na

platbu istiny.

1.4. Prvoinštančný súd zamietol žalobu aj v časti určenia neplatnosti zmlúv o úvere: z 31. januára 2014 a z 05. februára 2014 a zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti z 05. februára 2014, argumentujúc, že predmetom konania na obnovu konania nie je rozhodovanie o platnosti alebo neplatnosti úkonov, ale rozhodnutie o tom, či súd obnovu konania povolí; vychádzal z toho, že súd je viazaný žalobným návrhom a rozsah žaloby na obnovu konania vymedzuje predmet konania o obnove a preto neprihliada na existenciu iných dôvodov ako sú uvedené v žalobe. Obdobne súd prvej inštancie žalobu zamietol aj v časti, v ktorej sa žalobca domáhal zrušenia uznesenia Okresného súdu Banská Bystrica z 21. januára 2016 sp. zn. 17C/214/2014 o schválení súdneho zmiernu z dôvodu, že aj keď predmetné uznesenie bolo vydané za účinnosti OSP, ktorý pripúšťal zrušenie uznesenia o schválení zmiernu v prípade neplatnosti zmiernu podľa hmotného práva a takýto návrh bolo možné podať do troch rokov od právoplatnosti uznesenia o schválení zmiernu, Civilný sporový poriadok platný v čase podania žaloby už inštitút žaloby o zrušenie súdneho zmiernu nepozná.

1.5. Súd prvej inštancie objasnil, prečo rozhodol vo veci v neprítomnosti strán sporu; z dôvodu, že žalobca je podľa ním udelenej plnej moci (č. l. 194) v konaní (pre celé konanie) zastúpený občianskym združením Centrum správnej pomoci Galanta, IČO: 51 412 802, ktorému bolo predvolanie na pojednávanie konané 08. októbra 2020 riadne doručené uložením zásielky (31. júla 2020) a v úložnej lehote zástupcom žalobcu nevyzdvihnuté; v zmysle § 110 ods. 1 CSP a § 111 CSP zásielku považoval za riadne doručenú. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešnej žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v plnej výške.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 27. mája 2021 sp. zn. 16Co/19/2021 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1, ods. 2 CSP potvrdil a žalovanej proti žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Na ďalšie zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia poznamenal, že žalobu v súdnej veci podala strana, ktorá nie je oprávnená na podanie žaloby na obnovu konania, keďže v zmysle ustanovenia § 400 CSP žalobu na obnovu konania môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Tvrdenia žalobcu, že v konaní sp. zn. 17C/214/2014 pristúpil na súdny zmier, odvolací súd vyhodnotil ako nepravdivé s dôvetkom, že to bol práve žalobca, kto navrhol pripustenie zmeny žalobného návrhu, ktorým sa pôvodne domáhal určenia, že zmluvy o úvere a zmluva o zriadení záložného práva sú neplatné a žiadal určiť, že úvery sú bezúročné a bez poplatkov a zmeneným žalobným návrhom žiadal pre seba uloženie povinnosti zaplatiť žalovanej 17.000 eur v splátkach a pre žalovanú uloženie povinnosti zdržať sa výkonu záložného práva za predpokladu riadneho splácania dohodnutých mesačných splátok. Odvolací súd v tejto spojitosti podčiarkol, že to bol žalobca, ktorý vzhľadom na pripustenie zmeny žaloby navrhol schválenie súdneho zmiernu v znení zmenenej žaloby s tým, že predmetom konania po pripustení zmeny žaloby v pôvodnom konaní o povolenie obnovy, ktoré žiada, zostalo plnenie zo zmluvy a nie určenie, že úvery sú bezúročné a bez poplatkov. Keďže prvoinštančný súd rozhodol v súlade s návrhom žalobcu (schválil žalobcom navrhnutý súdny zmier), rozhodnutie konajúceho súdu bolo vydané v prospech žalobcu, konštatoval odvolací súd a poukázal pritom na ustanovenie § 400 CSP. Z tohto hľadiska potom považoval za bezpredmetné skúmať, či žaloba na obnovu konania bola podaná z dôvodov podľa § 397 písm. a) CSP resp. § 397 písm. b) CSP.

2.1. Z rovnakých dôvodov ako súd prvej inštancie potvrdil ako vecne správny napadnutý rozsudok aj vo výroku, ktorým prvoinštančný súd návrh na zrušenie uznesenia o schválení zmiernu zamietol; s účinnosťou od 01. júla 2016 platí Civilný sporový poriadok, ktorý inštitút žaloby o zrušenie súdneho zmiernu nepozná a návrh na zrušenie uznesenia o schválení zmiernu bol podaný už za účinnosti Civilného sporového poriadku. Citujúc ustanovenie § 132 ods. 1 CSP odvolací súd ďalej poznamenal, že pokiaľ sa žalobca domáhal žalobou, aby súd rozhodol, že zmluvy o úvere z 31. januára 2014 a z 05. februára 2014, ako aj zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti z 05. februára 2014 sú neplatné, je potrebné poukázať na petit žaloby, v zmysle ktorého žalobca žiadal rozhodnúť o povolení obnovy konania a následne o určenie, že uvedené zmluvy sú neplatné. Pripomenul, že žalobný návrh sa

posudzuje v súvislosti s uvedením rozhodujúcich skutočností, na základe čoho je zrejmé, čoho sa žalobca domáha (nárok), čo sa žalobou sleduje, a teda, ak žalobca uviedol v žalobnom petite, že žiada, aby súd určil, že zmluvy sú neplatné, podľa obsahu, či už žaloby alebo z jeho následných vyjadrení vyplýva, že neplatnosť týchto zmlúv žalobca považoval za dôvod obnovy konania a že práve vzhľadom na ním tvrdenú neplatnosť uvedených zmlúv sa dožadoval obnovy konania. V tomto kontexte odvolací súd akcentoval, že predmetom konania na obnovu konania nie je rozhodovanie o platnosti alebo neplatnosti úkonov, ale rozhodnutie o tom, či súd obnovu konania povolí. Túto úvahu uzavrel tým, že vzhľadom na zamietnutie návrhu na povolenie obnovy konania neboli dané ani predpoklady na rozhodnutie o neplatnosti vyššie uvedených právnych úkonov a doplnil, že predmet konania (totiž) nie je tvorený výlučne žalobným návrhom, ale aj rozhodujúcimi skutkovými tvrdeniami - opísaním skutkového deja. Na základe žalobného návrhu a opísania skutkového deja možno individualizovať predmet konania. S odkazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/268/2019 preto odvolací súd skúmal a vykladal predmet žaloby v súvislosti so skutkovými tvrdeniami žalobcu v spore. Plne úspešnej žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko jej v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie s poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP (rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo v nesprávnom právnom posúdení).

3.1. Váda zmätočnosti spočíva v tom, že žalobcovi ako spotrebiteľovi bolo upreté právo na uplatnenie žaloby na obnovu konania, rozhodnutia súdov nižších inštancií sú neurčité, nezrozumiteľné, nezákonné, zjavne neodôvodnené, neprimerane prísne, nevyvážené a nezohľadňujúce argumenty ani okolnosti predmetnej veci. Namietal, že podľa noriem spotrebiteľského práva nižšie súdy boli povinné aplikovať ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky, normy spotrebiteľského práva t. j. ustanovenia § 4, § 52, § 53, § 54 Občianskeho zákonníka, smernicu Rady 93/13/EHS z 05. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, zákon o ochrane spotrebiteľa č. 250/2007 Z. z., zákon o spotrebiteľských úveroch č. 129/2010 Z. z., nariadenie vlády č. 87/1995 Z. z., Ústavu Slovenskej republiky, rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Ústavného súdu Slovenskej republiky, rozhodnutia Súdného dvora EÚ a právne záväzné akty, ktorými je Slovenská republika viazaná najmä Chartu základných práv Európskej únie.

3.2. Súdu prvej inštancie žalobca tiež vyčítal, že v čase od 01. októbra 2020, keď bol uznesením vlády Slovenskej republiky vyhlásený núdzový stav č. 268/2020 Z. z., nariadil pojednávanie na 08. októbra 2020 a nevzal do úvahy záväznú vyhlášku č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávaní, hlavných pojednávaní a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu - opatrenia rezortu v rámci ochrany pred COVID-19, čím ho ciele poškodil vyhláseným rozsudkom; túto skutočnosť nevzal do úvahy ani odvolací súd. Súd prvej inštancie vec neprejednal v prítomnosti strán sporu a verejne, nevykonával dokazovanie, neumožnil stranám sporu vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom, pretože konal v ich neprítomnosti, bez ich súhlasu konať v neprítomnosti strán počas vyhláseného núdzového stavu od 01.10.2020. Vyhláška stanovuje v akých veciach mohol súd pojednávať a zasadnutia konať v neprítomnosti strán; v jeho prípade sa vyžadoval súhlas strán konania, ale súd prvej inštancie neurobil žiadne opatrenia, aby mohol konať v neprítomnosti strán a zároveň strany nepoučil o možnosti konať v neprítomnosti, ani nežiadal súhlas s prejednaním veci v neprítomnosti strán. Žalobca bol názoru, že súd prvej inštancie mal odročiť pojednávanie určené na 08. októbra 2020 z dôvodov hodných osobitného zreteľa s prihliadnutím na vyhlásenie núdzového stavu, aj keď predvolanie na pojednávanie mu súd prvej inštancie doručil 31. júla 2020, kedy núdzový stav nebol.

3.3. Svoju kritiku vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ smeroval proti absurdnému tvrdeniu súdov, že rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo vydané v prospech žalobcu, keď týmto rozhodnutím bola spotrebiteľovi uložená povinnosť zaplatiť sumu 17.000 eur, ktorú sumu nikdy nedostal. Súdny neurčili úver za bezúčinný a bez poplatkov napriek skutočnosti,

že on ako spotrebiteľ nevie posúdiť spotrebiteľskú zmluvu ani jej podmienky, pri uzatváraní zmluvy sa spoliehal na odbornú spôsobilosť dodávateľa a preto, keď došlo k sporu, uplatnil možnosť posúdenia úverovej zmluvy Odborom ochrany spotrebiteľa zriadeného pri Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky, ktorú súdu prvej inštancie predložil ako dôkaz, že v napádanej úverovej zmluve absentujú povinné náležitosti podľa ustanovenia § 9 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Žalobca sa domáha aj zrušenia súdneho zmiernu, ktorý bol výslovne formálne uzavretý, pretože ako spotrebiteľ nemá právnické vzdelanie a v konaní vedenom pod sp. zn. 17C/214/2014 nebol poučený o následkoch uzatvorenia zmiernu, neskúmal ex offio zmluvy, pričom žalobca zmiernu nenavrhol, ale navrhla ho protistrana, t. j. právny zástupca žalovaného, ktorý sa mu pred pojednávaním vyhrážal. Navrhol tiež vypočúť zvukový záznam z pojednávania. Žalobca rozviedol úvahu, že úverová zmluva trpí vadami v podstatných náležitostiach a to v časti odplata, ktorá musí byť vyjadrená percentom zo sumy poskytnutých peňažných prostriedkov podľa nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. V predmetnej zmluve je odplata neurčitá, nezrozumiteľná, je vyjadrená niekoľkými spôsobmi, pričom sú rozdielne, preto ide o neplatný právny úkon podľa ustanovení § 37 a § 39 Občianskeho zákonníka. Jeho výhrady spočívali v tom, že ani jeden zo súdov si nevyžiadala od spotrebiteľa zdokladovať jeho zárobkové možnosti a schopnosti, neoboznámili sa s jeho sociálnym postavením a majetkovými pomermi a súd prvej inštancie v konaní o súdnom zmiernu svojvoľne spotrebiteľovi uložil povinnosť, ktorú nie je schopný zaplatiť a ktorá povinnosť mu nevyplýva ani zo zákona ani z úverovej zmluvy. V konaní o povolenie obnovy konania ide o arbitrárne rozhodnutie oboch súdov, keďže sa nezaoberali vecou a postupovali výlučne formalisticky. V zmysle vyššie uvedeného navrhol, aby dovolací súd rozhodol o odložení vykonateľnosti rozsudku súdu prvej inštancie z dôvodu uloženej povinnosti nahradiť trovy žalovanému a žiadal rozsudky súdov nižších inštancií zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná sa k podanému dovolaniu nevyjadrila.

5. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

6. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa ustanovenia § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13. V hierarchii postupu dovolacieho prieskumu platí, že dovolací súd najprv skúma prípustnosť dovolania z dôvodu zmätočnosti a až ak namietaný dôvod podľa § 420 CSP preukázaný nie je, pristúpi subsidiárne dovolací súd k prieskumu dovolacieho dôvodu spočívajúceho v správnosti právneho posúdenia veci (§ 421 CSP). Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd prednostne pristúpil k posúdeniu existencie namietanej vady podľa § 420 písm. f) CSP.

14. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011, 1Cdo/134/2018, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

15. Žalobca vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal:

- (1) nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, jeho nepreskúmateľnosť, arbitrárnosť a nepresvedčivosť, odôvodnenie nezohľadňujúce argumenty ani okolnosti predmetnej veci;
- (2) nariadenie pojednávania na 08. októbra 2020 v čase, keď bol uznesením vlády Slovenskej republiky vyhlásený núdzový stav č. 268/2020 Z. z. bez zohľadnenia vyhlášky č. 24/2021 Z. z. a meritórne rozhodnutie vo veci v jeho neprítomnosti, bez toho, aby dal súhlas na konanie v neprítomnosti strán počas vyhláseného núdzového stavu od 01. októbra 2020. Súd prvej inštancie neurobil žiadne opatrenia, aby mohol konať v neprítomnosti strán a zároveň strany nepoučil o možnosti konať v neprítomnosti, ani nežiadal súhlas s prejednaním veci v neprítomnosti strán.

16. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť

rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

17. Pokiaľ žalobca podrobil kritike kvalitu odôvodnení rozhodnutí nižších súdov, lebo ich považoval za arbitrárne, nepresvedčivo a neracionálne odôvodnené, hodno uviesť, že nič nenasvedčuje tomu, že by sudy nižších inštancií svoje rozhodnutia odôvodnili spôsobom, ktorým by založili procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V predmetnej veci sú v dovolaní napadnutom rozhodnutí (obsah ktorého nemožno posudzovať izolovane od rozsudku súdu prvej inštancie, lebo prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok - m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08) zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody, uvedené ustanovenia, ktoré súd aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i vysvetlené právne úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil.

17.1. Judikatúrou konkretizovaný obsah práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je veľmi pestrý, patrí k nemu i povinnosť súdu svoje rozhodnutie odôvodniť spôsobom zakotveným v § 220 ods. 2 a 3 CSP. Prihliadajúc na podstatné dôvody obsiahnuté v rozsudkoch prvoinštančného a odvolacieho súdu (body 1.2. - 1.5. a 2. - 2.1. tohto uznesenia), z ktorých vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej, pričom právne závery obsiahnuté v napadnutom rozsudku nie sú v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami a nie sú ani extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti, sú podľa názoru dovolacieho súdu prijaté právne závery odvolacieho súdu primerane odôvodnené spôsobom zodpovedajúcim § 393 ods. 2 CSP. Za procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. V súvislosti s namietanou arbitrárnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd akcentuje, že samotná skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

17.2. Odvolací súd v dôvodoch napadnutého rozsudku (bod 33.) odpovedal vyčerpávajúcym a akceptovateľným spôsobom aj na východiskové námietky uplatnené v odvolaní žalobcu; dovolací súd sa preto v plnej miere stotožňuje s nasledovným odôvodnením (body 16. - 18.) odvolacieho súdu: „Odvolaniu žalobcu v súdnej nie je možné vyhovieť ani z jedného dôvodu, pre ktoré žalobca podal odvolanie. Okresný súd vo veci rozhodol na základe zisteného skutkového stavu veci, vec správne právne posúdil a rozsudok riadne v súlade s ust. § 220 ods. 1, 2 CSP odôvodnil. Rozhodnutie okresného súdu nie je prekvapivé, ide o rozhodnutie, ktoré bolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, žalobcovi nebola odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázkam, ktoré sa s ohľadom na právny názor súdu prvej inštancie javili ako významné pre jeho rozhodnutie. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán, (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Okresný súd v žalobe zodpovedal všetky relevantné právne otázky, ktoré boli sporné a so závermi súdu prvej inštancie sa odvolací súd stotožňuje. Aj podľa názoru odvolacieho súdu žalobu v súdnej veci podala strana, ktorá nie je oprávnená na podanie žaloby na obnovu konania, keďže v zmysle ust. § 400 CSP žalobu na obnovu konania môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Nie je pravdivé tvrdenie žalobcu, že pristúpil na navrhnutý súdny zmier v konaní vedenom pod sp. zn. 17C/214/2014, pretože bol to práve on, kto navrhol pripustenie zmeny žalobného návrhu, ktorým sa pôvodne domáhal určenia, že zmluvy o úvere zo dňa 31. 01. 2014 a 05. 02. 2014, ako aj zmluva o zriadení záložného práva zo dňa 05. 02. 2014, sú neplatné a žiadal určiť, že úver zo dňa 31. 01. 2014 a 05. 02. 2014 je bezúročný a bez poplatkov a zmeneným žalobným návrhom žiadal uložiť mu povinnosť zaplatiť žalovanému sumu 17.000,- € v splátkach a žalovanému uložiť povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva za predpokladu riadneho splácania dohodnutých mesačných splátok. Bol to žalobca, ktorý vzhľadom na pripustenie zmeny žaloby navrhol schválenie súdneho zmiernu tak, ako bola zmena pripustená. Predmetom konania po pripustení zmeny žaloby v pôvodnom konaní o povolenie obnovy, ktoré žiada, zostalo plnenie zo zmluvy, a nie určenie, že úvery sú bezúročné a bez poplatkov. Keďže okresný súd rozhodol v súlade s návrhom žalobcu a schválil

žalobcom navrhnutý súdny zmier, rozhodnutie okresného súdu bolo vydané v prospech žalobcu, pričom v zmysle ust. § 400 CSP žalobu na obnovu konania, ako už bolo povedané, môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, a nie strana, v prospech ktorej bolo rozhodnutie vydané. Z tohto hľadiska je potom bezpredmetné skúmať, či žaloba na obnovu konania bola podaná z dôvodov uvedených v § 397 písm. a) až f) CSP, resp. podľa písm. a) až b) CSP, ako tomu bolo v súdnej veci. V prípade, ak by súd obnovu konania povolil, predmetom konania by bolo plnenie z úverových zmlúv, v ktorom by sa otázka ich platnosti či neplatnosti posudzovala prejudiciálne. Odvolací súd ako vecne správny potvrdil rozsudok okresného súdu aj vo výroku, ktorým okresný súd návrh na zrušenie uznesenia o schválení zmiernosti zo dňa 21. 01. 2016 zamietol, a to z dôvodu, ktorý uviedol súd prvej inštancie, a to, že od 01. 07. 2016 platí Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z. z.), ktorý inštitut žaloby o zrušenie súdneho zmiernosti nepozná, pričom návrh na zrušenie uznesenia o schválení zmiernosti bol podaný už za účinnosti Civilného sporového poriadku. Podľa ust. § 132 ods. 1 CSP v žalobe sa okrem všeobecných náležitostí podania uvedie označenie strán, pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov na ich preukázanie a žalobný návrh. Pokiaľ sa žalobca domáhal žalobou, aby súd rozhodol, že zmluva o úvere zo dňa 31. 01. 2016, zmluva zo dňa 05. 02. 2014 a zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti zo dňa 05. 02. 2014 sú neplatné, odvolací súd poukazuje na petit žaloby uvedený žalobcom - žalobný návrh - v zmysle ktorého žiadal rozhodnúť o povolení obnovy konania a následne o určenie, že uvedené zmluvy sú neplatné. Žalobný návrh sa však posudzuje v súvislosti s uvedením rozhodujúcich skutočností, na základe čoho je zrejmé, čoho sa žalobca domáha (nárok), čo sa žalobou sleduje, a teda, ak žalobca uviedol v žalobnom návrhu (petit), že žiada, aby súd určil, že zmluvy sú neplatné, podľa obsahu, či už žaloby alebo z jeho následných vyjadrení vyplýva, že neplatnosť týchto zmlúv žalobca považoval za dôvod obnovy konania a že práve vzhľadom na ním tvrdenú neplatnosť uvedených zmlúv sa dožadoval obnovy konania. Predmetom konania na obnovu konania nie je rozhodovanie o platnosti alebo neplatnosti úkonov, ale rozhodnutie o tom, či súd obnovu konania povolí. Vzhľadom na zamietnutie návrhu na povolenie obnovy konania potom neboli dané ani predpoklady na rozhodnutie o neplatnosti vyššie uvedených právnych úkonov. Predmet konania totiž nie je tvorený výlučne žalobným návrhom, ale aj rozhodujúcimi skutkovými tvrdeniami - opísaním skutkového deja. Na základe žalobného návrhu a opísania skutkového deja možno individualizovať predmet konania. Predmet žaloby preto odvolací súd skúmal a vykladal v súvislosti so skutkovými tvrdeniami žalobcu v spore (viď aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/268/2019).“

17.3. Citované odôvodnenie nemožno považovať za svojvoľné alebo za zjavne neodôvodnené a ani z hľadiska namietaného porušenia princípov rovnosti a kontradiktórnosti nevyplýva z neho taká aplikácia príslušných procesnoprávnych noriem, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Myšlienkový postup odvolacieho súdu je v písomnom odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na procesnoprávne závery, ktoré prijal. Obsah spisu zároveň nedáva podklad pre záver, že by súdy porušili zásadu rovnosti procesných strán, pretože z obsahu spisu ako celku vyplýva, že procesné strany mali vytvorenú rovnakú možnosť vyjadriť sa k veci, k priebehu konania a k vyjadreniam protistrany. Argumentácia žalobcu v dovolaní nebola spôsobilá spochybniť správnosť postupu súdov nižších inštancií, ktoré nenarušili procesnú rovnosť strán sporu ani tým, že by niektorú zo strán procesne preferovali.

18. Ťažisko dovolacej argumentácie vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP spočíva vo výhrade žalobcu, že prvoinštančný súd nariadil pojednávanie na 08. októbra 2020 v čase, keď bol uznesením vlády Slovenskej republiky vyhlásený núdzový stav č. 268/2020 Z. z. bez zohľadnenia vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky o vykonávaní pojednávaní, hlavných pojednávaní a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu č. 24/2021 Z. z. a meritórne rozhodol vo veci v jeho neprítomnosti, bez toho, aby dal súhlas na konanie v neprítomnosti strán počas vyhláseného núdzového stavu od 01. októbra 2020.

18.1. K tomu dovolací súd uvádza, že aj keď v zmysle § 1 ods. 1, písm. p) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. sa konanie v civilnom sporovom konaní mohlo vykonať iba vtedy, ak strany sporu súhlasili s pojednávaním v ich neprítomnosti, alebo ak išlo o vec,

ktorá neznesie odklad (ods. 2) a teda môže sa javiť, že keď žalobca nesúhlasil s pojednávaním v jeho neprítomnosti, tak súd prvej inštancie mal zdôvodniť, prečo v danom prípade nešlo o vec, ktorá neznesie odklad - jedná sa v celom rozsahu o nedôvodnú námietku z kategórie iracionálnej právnej argumentácie v dovolacom konaní. Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 22. januára 2021 o vykonávaní pojednávaní, hlavných pojednávaní a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu č. 24/2021 Z. z., ktorej aplikácie sa dovolateľ domáha, nadobudla účinnosť až 23. januára 2021. Preto sa dovolateľ v súlade s princípom legality (jeho základom sú platné a účinné právne predpisy) nemôže dovoľávať uplatnenia takého pravidla podzákonnej právnej normy, ktoré v čase nariadeného pojednávania (08. októbra 2020) aplikovateľná právna úprava nepripúšťala, lebo nebola súčasťou právneho poriadku.

18.2. Podľa rozhodnej právnej úpravy [§ 3 ods. 1 zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby Covid 19 a v justícii, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony súdy mohli v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu (čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z.)] vykonávať pojednávania len v nevyhnutnom rozsahu ustanovenom všeobecne záväzným právnym predpisom, ktorý vydá Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky.

18.3. Cieľom zákona č. 62/2020 Z. z. bolo prijatie niektorých mimoriadnych opatrení v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby Covid-19 ako aj prijatie niektorých opatrení v justícii. Účelom týchto opatrení bolo najmä zamedzenie šíreniu tejto nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby, teda ochrana zdravia. Z dôvodovej správy k § 3 uvedeného zákona (ktorá podáva autentický výklad) vyplýva, že podstatou právnej úpravy je docieľiť taký stav, aby súdy vykonávali pojednávania len v nevyhnutnom rozsahu. Minimalizuje sa tak potreba presúvania účastníkov konania a ich právnych zástupcov na súdy, resp. koncentrácie viacerých osôb v pojednávacích miestnostiach súdov. Právna úprava v písmene a) neznamená, že súdy nesmú uskutočňovať pojednávania, ale je opatrením, ktoré má vykonávanie pojednávaní obmedziť len na nevyhnutné minimum. Medzi to "nevyhnutné minimum" možno zaradiť najmä hlavné pojednávania vo väzobných veciach v trestných konaniach, pojednávania úkonov v konaniach starostlivosti súdu o maloletých a v iných konaniach úkonov, bez ktorých uskutočnenia hrozí nenávratná škoda alebo iný vážny neodvratný následok. V konkrétnom prípade to bude vecou úvahy zákonného sudcu (senátu).

18.4. Možno bezpečne zhrnúť, že úmyslom zákonodarcu nebolo úplne zakázať vykonávať pojednávania, ale ich obmedziť s ponechaním na úvahe súdu, či ho za danej situácie nariadi. Súdy po účinnosti zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby Covid 19 a v justícii, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony mali vykonávať pojednávania "len v nevyhnutnom rozsahu".

18.5. Za právneho stavu pred účinnosťou vyhlášky č. 24/2021 Z. z. mali súdy pomerne široké oprávnenia a bolo na sudcovi (senáte), aby v rámci svojej agendy vyselektoval veci, ktoré považuje za neodkladné a ktoré je potrebné prejednať na pojednávaní; za tohto stavu sa zákonná sudkyňa rozhodla pojednanie nariadiť na 08. októbra 2020 a nebola z tohto dôvodu povinná robiť zvláštne opatrenia, aby mohla viesť pojednanie v neprítomnosti strán, nemala v tomto smere žiadnu poučovaciu povinnosť a ani povinnosť žiadať súhlas s prejednaním vecí v neprítomnosti strán. Procesný postup súdu prvej inštancie, ktorý rozhodol vo veci v neprítomnosti strán sporu bol preto legitímny a uvedeným postupom nedošlo k založeniu namietanej vady podľa § 420 písm. f) CSP.

19. Dovolací súd dospel k záveru, že procesný postup súdov, ktoré konali v zmysle ustanovení a zásad Civilného sporového poriadku nemožno považovať za porušenie práva na spravodlivý proces. Napadnuté rozhodnutie sa nevymyká nielen zo zákonného, ale ani z ústavnoprávneho rámca a žalobca neopodstatnene namieta, že odvolací súd (príp. súd prvej inštancie) nesprávnym procesným postupom mu znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

20. Obnova konania je mimoriadnym opravným prostriedkom, čo znamená, že na jeho uplatnenie musia byť splnené osobitné zákonom stanovené podmienky. Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím), musí byť vyvážená sprísnenými podmienkami prípustnosti.

21. Žalobca v podanom dovolaní napádal nesprávny (nezákonný) právny záver súdov nižších inštancií (žalobcovi ako spotrebiteľovi bolo upreté právo na uplatnenie žaloby na obnovu konania, rozhodnutia súdov nižších inštancií sú nezákonné, lebo podľa noriem spotrebiteľského práva nižšie súdy boli povinné aplikovať ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky, normy spotrebiteľského práva t. j. ustanovenia § 4, § 52, § 53, § 54 Občianskeho zákonníka, smernicu Rady 93/13/EHS z 05. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, zákon o ochrane spotrebiteľa č. 250/2007 Z. z., zákon o spotrebiteľských úveroch č. 129/2010 Z. z., nariadenie vlády č. 87/1995 Z. z., Ústavu Slovenskej republiky, rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Ústavného súdu Slovenskej republiky, rozhodnutia Súdneho dvora EÚ a právne záväzné akty, ktorými je Slovenská republika viazaná najmä Chartu základných práv Európskej únie atď.); dovolací súd v tejto súvislosti opakovane pripomína, že dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení a že dovolací dôvod sa vymedzí tak, že sa uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 CSP). Preto pokiaľ žalobca svoju argumentáciu dovolania podľa § 420 CSP zakladá na dovolacom dôvode, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, odpoveďou je stabilizovaná judikatúra dovolacieho súdu, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnych právnych záveroch, nakoľko nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (porov. R 24/2017). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012). Namietaný výklad práva a právne posúdenie nároku z pôvodného konania žalobcom v dovolaní sú takisto irelevantné, bez možnosti založiť uplatnený dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP a tým prípustnosť dovolania.

22. Napokon z niektorých formulácií dovolateľa obsiahnutých v dovolaní (čl. 11 ods. 1 a § 124 ods. 1 CSP) vyplýva jeho nespokojnosť s nesprávnym právnym posúdením veci s poukazom na odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Fakticky tým vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

23. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a napokon c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom) a len polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/6/2017, 3Cdo 67/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017). Tieto závery zduplikoval aj Ústavný súd Slovenskej republiky (I. ÚS 17/2023).

24. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by

uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/98/2017, 3Cdo/94/2018, 4Cdo/95/2017). Treba zdôrazniť, že úlohou dovolacieho súdu nie je vymedziť právnu otázku; zákonodarca túto povinnosť ukladá dovolateľovi.

25. Relevantný je v tomto smere aj judikovaný právny záver ústavného súdu (sp. zn. II. ÚS 172/03), že „ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípade zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane“. Aj z ďalších rozhodnutí ústavného súdu (napr. nálezy sp. zn. I. ÚS 115/2020, I. ÚS 336/2019) vyplýva požiadavka na náležité posúdenie dovolania vo vzťahu k jeho prípustnosti - „pri posudzovaní toho, či dovolateľ dostatočne vymedzí právnu otázku, je potrebné, aby sa najvyšší súd pokúsil autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku, ale druhej strane nesmie ani dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Ide o dialóg, ale nie o právnu pomoc. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu právnej otázky“.

26. V tomto kontexte aj ústavný súd vyžaduje, aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť; preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky. V náleze I. ÚS 51/2020 ústavný súd výslovne uviedol, že „povinnosť dovolateľa vymedziť a konkretizovať prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP treba vnímať ako jeho povinnosť predostrieť vlastnú argumentáciu v prospech prípustnosti dovolania, a tak napomôcť preskúmaniu rozhodnutia dovolacím súdom.“

27. V preskúmvanej veci dovolateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa) sa vyššie uvedenými kritériami pre náležité uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 CSP neriadil, keď zodpovedajúcim spôsobom nevymedzil nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, tak ako to predpokladá ustanovenie § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 tohto právneho predpisu. Dovolateľ sa pri definovaní nesprávneho právneho posúdenia veci v prevažnej väčšine obmedzil na vytýkanie nezákonností a väd pôvodného konania (súdy neurčili úver za bezúročný a bez poplatkov, napriek skutočnosti, že ako spotrebiteľ nevie posúdiť spotrebiteľskú zmluvu ani jej podmienky; pri uzatváraní zmluvy sa spoliehal na odbornú spôsobilosť dodávateľa; súdny zmier bol formálne uzavretý, pretože ako spotrebiteľ nemá právnické vzdelanie a v konaní vedenom pod sp. zn. 17C/214/2014 nebol poučený o následkoch uzatvorenia zmieru; súd neskúmal ex offio zmluvy, pričom zmier nenavrhol, ale navrhla ho protistrana, t. j. právny zástupca žalovaného, ktorý sa mu pred pojednávaním vyhrážal; úverová zmluva trpí vadami v podstatných náležitostiach a to v časti odplata, ktorá musí byť vyjadrená percentom zo sumy poskytnutých peňažných prostriedkov podľa nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z.; v predmetnej zmluve je odplata neurčitá, nezrozumiteľná, je vyjadrená niekoľkými spôsobmi, pričom sú rozdielne, preto ide o neplatný právny úkon podľa § 37 a § 39 Občianskeho zákonníka; ani jeden zo súdov si nevyžiadal od spotrebiteľa zdokladovať jeho zárobkové možnosti a schopnosti; neoboznámili sa s jeho sociálnym postavením a majetkovými pomermi a súd prvej inštancie v konaní o súdnom zmieri mu svojvoľne uložil povinnosť, ktorú nie je schopný zaplatiť a ktorá povinnosť mu nevyplýva ani zo zákona ani z úverovej zmluvy).

28. V zmysle R 77/2018 dovolací súd v konaní o obnovu konania však posudzuje len vady samotného konania o obnove, a nemôže prihliadať na prípadné vady pôvodného konania.

29. Žalobca ani kritikou na adresu súdov nižších inštancií, ktoré konštatovali, že súdom schválený zmier v pôvodnom konaní bol vydaný v prospech žalobcu, aj keď mu týmto rozhodnutím bola uložená povinnosť zaplatiť sumu 17 000 eur, resp. jeho nesúhlasom s tým, že keď prvoinštančný súd rozhodol v súlade s jeho návrhom (schválil žalobcom navrhnutý súdny zmier), tak rozhodnutie bolo vydané v jeho prospech, nevymedzil dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom) spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 ods. 1 CSP; nenastolil, nevymedzil, neformuloval,

nepomenoval právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ani neoznačil rozhodnutia dovolacieho súdu vyjadrujúce právne názory, od ktorých sa odvolací súd odklonil a zaujal iný právny názor, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal dovolací súd vo svojich rozhodnutiach, ale iba vo všeobecnosti nesúhlasil s právnymi závermi, ku ktorým dospel odvolací súd.

30. Zákomom predpokladané vymedzenie konkrétneho dovolacieho dôvodu nebolo možné vyabstrahovať z dovolania ako celku (postupujúc podľa § 124 ods. 1 CSP) bez toho, aby bola znevýhodnená procesná protistrana. Absenciu takej náležitosti dovolania považuje Civilný sporový poriadok za dôvod pre jeho odmietnutie v zmysle § 447 písm. f) CSP. Prelomenie stavu právnej istoty nastolenej právoplatnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu konštatovaním prípustnosti dovolania v danom prípade teda neprichádzalo do úvahy.

31. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu v časti, v ktorej namietal vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, a v časti, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

32. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.